

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek oponenta)

Práci předložil(a) student(ka): Matyáš VANČURA

Název práce: **Ústavněprávní diskurs německého sjednocení v letech 1989-1994**

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci v rámci instituce): PhDr. Miroslav Kunštát, Ph.D.

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Autor si klade za cíl představit ústavněprávní rovinu německého sjednocení v letech 1989/90 – 94 (a předmětných odborných i politických debat), přičemž si logicky všimá i jejich širších souvislostí, které se týkaly nejenom mechanismu sjednocení Německa na základě čl. 23 západoněmeckého Základního zákona (s hypotetickou alternativou čl. 194 spojenou s referendem o ústavě sjednoceného Německa), nýbrž i případné nové formulace státních cílů. Teoretické ambice práce nejsou příliš velké, autorovi jde zřejmě jen o poučenou deskripci ústavní debaty v letech 1989/90-1994 (u nás nepříliš známé, případně nepřesně a velmi zjednodušeně popisované), neklade si ani elementární výzkumné otázky, které by se z povahy věci nabízely, např. jakým způsobem zmíněný „ústavněprávní diskurs“ konkrétně přispěl k definitivnímu přijetí původně provizorního ZZ jako definitivní ústavy SRN.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Autor, který se dobře orientuje v příslušné právní literatuře (paralelní studium na PF UK) a pracuje s osvědčenými kompedii a ústavními komentáři, utřídil pojednávanou materii do logických, chronologicky uspořádaných celků (před r. 1990 samozřejmě pojednaných paralelně). Jak však vyplývá i z následujících poznámek, pracoval s jinak velmi dobře zvoleným korpusem pramenů a literatury poměrně povrchně, místy až nedbale. Tak např. na s. 6 je nepřesně vykládána Berlínská deklarace vítězných mocností (lze mluvit o převzetí pravomocí a kompetencí německé vlády, nikoliv však zemských vlád, které byly zrušeny již před válkou). Tamtéž se mluví o jakémsi „Francouzském dokumentu“, přičemž z kontextu vyplývá, že autor měl na mysli *Frankfurtské dokumenty* (Frankfurter Dokumente, tj. plurál!), předané v září 1948 ministerským předsedům zemí západních okupačních zón. Na s. 7 se mluví o „Schmidtově konceptu“, správně se však jedná o „Schmidův koncept“. Na s. 9 se mluví o „Lidové komoře“ (Volkskammer) NDR, v české odborné literatuře však zpravidla převažuje volnější a výstižnější překlad „Lidová sněmovna“ NDR. Ten se ostatně používal v československém tisku v r. 1990 během jednání o německém sjednocení. Podobně matoucí je i český název SED „Sjednocená socialistická strana Německa“, zatímco zavedený úzus je „Jednotná socialistická strana Německa“ (a byla tak i po 40 let označována v oficiálních československých zdrojích). Charakteristika ústavy NDR z roku 1949 je nepřesná, 3. věta kapitoly 2.2 vzbuzuje falešný dojem, že již v ní byla zakotvena vedoucí úloha SED; „Lidová komora“ navíc dle této ústavy rozhodně neměla „výkonnou moc“ – ta byla logicky přiřčena vládě NDR! Z uvedených příkladů je vidět, že autor pracoval jen s literaturou a na text příslušných článků ústav NDR (1948/49, 1968 resp. 1974) se zřejmě nepodíval. U ústavního návrhu Kulatého stolu (s. 12nn) autor vytváří umělé rozpory, které v něm reálně nebyly: klade tak nesmyslně do protikladu kategorii „občanů a občanek NDR“ jako jakéhosi ústavodárného subjektu nové kvality (dle dikce preambule z pera Christy Wolfové) a „lidu“: ten byl totiž zcela jednoznačně „Träger der Staatsgewalt“ (srov. čl. 42 návrhu, viz též čl. 21). Popletený je tamtéž výklad tzv. Finanzstimme, který rozhodně nebylo možno chápat jako „druhý hlas“, kterým volič disponoval, ale jako „Bürgerbonus“, směrodatný pro povolení rozdělení finančních příspěvků států pro politické strany. Podobně nelze (s. 15) hovořit o „povolení“ soukromého vlastnictví bez vysvětlení rozdílu mezi „vlastnictvím“, „osobním vlastnictvím“ a „soukromém vlastnictvím“ v tehdejších poměrech. Kuriózní je neznalost sovětských ústavních poměrů: ratifikaci Moskevské smlouvy z r. 1990 (2+4) totiž na s. 19 přisuzuje jakési (tehdy ani potom neexistující) „sovětské Dumě“ (sic!). Nepřijatelné je komolení jmen klíčových politiků, tak např. na s. 22 (et passim) si autor plete současného spolkového ministra vnitra Thomase de Maizière s jeho bratrancem a tehdejším předsedou vlády NDR Lotharem der Maizière, navíc opakovaně v nesprávné formě „de Mezière“... Zcela nesrozumitelné jsou formulace typu „nepolitický spolkový stát v hranicích z roku 1949“(?),

který měl zaniknout v roce 1990. Nejasné jsou i pasáže o kořenech německého ústavního patriotismu (s.30, ř. 3), sahajících údajně již k roku 1947. I zde se jedná zřejmě o nepochopení textu D. Sternbergera. Vzhledem ke skutečnosti, že naprostá většina občanů budoucí SRN ještě v r. 1949 nic netušila o vzniku ZZ (na to již existují první demoskopické průzkumy!), je takové tvrzení velmi zvláštní. „Ältestenrat“ Bundestagu (s. 32) rozhodně není definován jako „rada složená z nejzkušenějších členů Spolkového sněmu“ to by bylo velmi subjektivní kritérium. Tento orgán je definován naprosto přesně – a jinak !- i když v něm de facto zasedají osoby parlamentem již protřelé, v tom lze s autorem souhlasit...

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Citelným formálním nedostatkem práce je její problematická jazyková úroveň...Rozpaky vzbuzuje již název 1. kapitoly *Vznik německých republik*, který vzbuzuje dojem vzniku kvalitativně shodných, či minimálně porovnatelných států – republika ve smyslu *res publica (libera)* v oficiálním názvu Německé demokratické republiky byla ovšem zcela vyprázdněným pojmem bez reálného obsahu. Autor měl tedy psát o vzniku dvou „německých států“, což ostatně odpovídá většinovému úzu. Vadou na kráse je i neúplný odkazový aparát, a to i u důležitých článků ZZ (viz např. s 19, pozn. 95, 97), či komolení jmen autorů jednotlivých studií – i jeden z patriarchů německé politologie, Klaus von Beyme, je uveden jako „von Bayme“ (s. 30).

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Jak již bylo výše uvedeno, dobře rozvržená práce na relevantní téma nebyla v řadě důležitých detailů „dotažena“ do konce, na první pohled jí chybí závěrečná redakce a korektura. Za klad práce lze považovat organické propojení ústavněprávních diskusí s širší celospolečenskou debatou na dané téma (v pasážích, týkajících se vývoje po r. 1990). Počet drobných věcných chyb, někdy ovšem i chyb pravopisných, je zarážející.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

V rozpravě by se autor mohl zaměřit na funkci čl. 194 v nynějším znění ZZ, např. ve světle novějších komentářů ZZ.

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA

Bakalářskou práci Matyáše Vančury doporučuji k obhajobě a navrhuji její klasifikaci stupněm „dobře“ (3), v případě přesvědčivé ústní obhajoby stupněm „velmi dobře“ (2).

V Mariánských Lázních 22. srpna 2016

Podpis:

Pozn.: Hodnocení pište k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo příložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky.